

Bijzondere Verenigde vergadering van de Staten-Generaal in de Ridderzaal

Woensdag 24 maart 2004

Aanvang 12.45 uur

Voorzitter: Timmerman-Buck

(muziek)

De **voorzitter**: Ik open deze bijzondere Verenigde Vergadering der Staten-Generaal. Wij zijn hier bijeen om Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana te herdenken. Ik heet u allen welkom.

Het overlijden van Prinses Juliana wordt niet alleen in Nederland, maar ook in de Nederlandse Antillen en Aruba intens beleefd. De vertegenwoordigers van deze landen van ons Koninkrijk, die in ons midden zijn, heet ik eveneens welkom.

Ik geef het woord aan de voorzitter van de Tweede Kamer.

De heer **Weisglas**: Mevrouw de voorzitter. Aan Prinses Juliana zullen veel mensen altijd blijven denken als Koningin Juliana, ook al heeft zij bijna vijftig jaar geleden afstand gedaan van de troon. Prinses Juliana is geboren in 1909, op 30 april, de dag waarop we nog steeds Koninginnedag vieren. Zij heeft enorme veranderingen in de wereld meegemaakt. Onder die veranderingen is zij steeds zichzelf gebleven. Een spontane, hartelijke persoonlijkheid met een grote menselijke en sociale belangstelling en betrokkenheid. Zij was bewogen en begaan.

Haar eerste openbare optreden was haar aanwezigheid als vierjarig kind bij de opening van het Vredespaleis in 1913. Dit was wellicht een voorteken van haar op vrede gerichte gezindheid. In 1916, bij een grote overstromingsramp die veel plaatsen rond de Zuiderzee trof, nam Koningin Wilhelmina haar zevenjarige dochter mee naar Monnickendam. Dat herhaalde zich bijna 40 jaar later in Zeeland en dat beeld kennen

velen: een typisch Nederlandse vrouw van de jaren vijftig, met kaplaarzen in het water.

De eerste politieke gebeurtenis waarin Prinses Juliana zelf, al was zij toen maar negen jaar oud, een zekere rol te spelen kreeg, was in november 1918 op het Malieveld, hier in Den Haag. Sommigen dachten toen dat een revolutie op komst was, maar daar manifesteerde zich een gehechtheid aan ons Koninklijk Huis op een manier die we ook zagen toen Koningin Wilhelmina na de oorlog in Nederland terugkeerde. De koninklijke familie werd toegejuicht door een enorme menigte. Juliana wierp aarzelende kushandjes en werd omhoog getild door een officier uit het gevolg.

Hoewel Prinses Juliana slechts twee jaren in Leiden heeft gestudeerd en hoewel zij anders dan haar meeste vriendinnen moest wonen in een villa in Katwijk, is die periode van groot belang geweest voor haar verdere leven. Belangrijk waren de contacten met die vriendinnen. Typerend voor haar studententijd is de volgende strofe uit het jaarlied van de Vereniging van Vrouwelijke Studenten te Leiden dat Prinses Juliana, onder pseudoniem, schreef: "Als men dan na jaren weder tot de grote kille keert, bindt een band zo teder, jonge vrouwen zeer geleerd."

Prinses Juliana maakte in Leiden kennis met inspirerende hoogleraren als professor Huizinga en professor Snouck Hurgronje en ook met enkele sociale denkers die later betekenis voor haar hielden, zoals Willem Banning, Kees Boeke en Jan Tinbergen. Die Leidse periode droeg bij aan de ontwikkeling van haar grote sociale gevoel.

In 1934 overleed haar vader, Prins Hendrik. Zij volgde hem op als Voorzitter van het Nederlandse Rode

Kruis, een functie die zij met veel toewijding vervulde en die haar het leed leerde kennen dat oorlogen veroorzaken.

De foto's en de enkele filmbeelden uit die tijd laten steeds een jonge vrouw zien, omringd door veelal oudere, statig geklede mannen, vaak in uniform met veel decoraties. Haar verlovingsdag op 8 september 1936 met Prins Bernhard werd gevolgd door een feestelijke bruiloft in januari 1937. Verlovingstijd en huwelijk brachten sociale contacten en mogelijkheden tot plezier die de jonge prinses nog niet had gekend. Zelf aan het stuur van de auto, naast haar man, een sigaret in het openbaar.

Met kerstmis 1939 hield Prinses Juliana voor het eerst een toespraak, een traditie die tot op de dag van vandaag wordt voortgezet. In die eerste rede, op een moment van grote oorlogsdreiging, is al de boodschap te vinden die Prinses Juliana zowel voor de politiek als voor het dagelijkse leven geldig achtte: optimisme en realisme. Zij noemt "het overweldigende van het Kerstevangelie dat God datgene brengt en doorzet waar mensen niet mee rekenen en dat er toch van vrede en blijdschap mag worden gesproken."

In juni 1940 vindt de Prinses met haar twee dochters gastvrijheid in Canada. Bij haar aankomst houdt zij een toespraak; zij legt uit wie zij is, waarom haar moeder naar Londen heeft moeten gaan en waarom haar man daar ook moest blijven. Zij wil niet worden beklaagd omdat ze trots is op het Nederlandse volk waartoe zij behoort, "dat altijd zijn eigen leven heeft geleid, altijd het recht gehandhaafd heeft van het individu op zijn eigen vrijheid en de vrijheid van zijn geest" en zij eindigt: "Niet